

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

Herman Broerenschool, locatie Delft | Naaldwijk

Plaats : Delft
BRIN nummer : 00PZ|OKE 01|SO
Onderzoeksnummer : 196657
Datum onderzoek : 6 - 7 juni 2013
Datum vaststelling : 11 november 2013

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	BEVINDINGEN	7
3	TOEZICHTARRANGEMENT	15

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs voerde op 6 en 7 juni 2013 een onderzoek uit op de afdeling speciaal onderwijs van de Herman Broerenschool om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van wet- en regelgeving.

De school verzorgt onderwijs aan zeer moeilijk lerende en meervoudig gehandicapte kinderen in de leeftijd van vier tot 20 jaar (cluster 3) in Delft en in Naaldwijk.

Toezichtkader

De inspectie baseert zich bij het onderzoek op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2012. Dit toezichtkader bevat een waarderingskader voor het speciaal onderwijs en een waarderingskader voor het voortgezet speciaal onderwijs.

In haar jaarwerkplan verantwoordt de inspectie welke wettelijke aspecten zij onderzoekt.

Meer informatie over het jaarwerkplan en het nieuwe toezichtkader voor (voortgezet) speciaal onderwijs is te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Tijdens het onderzoek is tevens een thema onderzoek naar het onderwijskundig leiderschap van de schoolleiding uitgevoerd. Er vindt geen schoolspecifieke rapportage plaats, maar in het jaarlijkse onderwijsverslag van de inspectie zal van de resultaten van dit algemene onderzoek verslag worden gedaan.

Aanleiding

Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van informatie in het kader van een landelijk onderzoek naar de staat van het speciaal onderwijs in Nederland. De inspectie rapporteert daarover in het Onderwijsverslag 2012/2013. Dit onderzoek vindt plaats bij een steekproef van scholen voor speciaal onderwijs. De Herman Broerenschool is voor deze steekproef geselecteerd. Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven is tevens gecontroleerd of de school voldoet aan bepaalde wettelijke voorschriften, waaronder de onderwijstijd.

De bevindingen uit dit onderzoek in het kader van het Onderwijsverslag gebruikt de inspectie ook om na te gaan of zij het aan de school toegekende basisarrangement kan handhaven.

Onderzoeksopzet

De inspectie beoordeelt indicator 8.9. op dit moment niet. Deze luidt: 'De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van actief burgerschap en sociale integratie, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.' Binnenkort starten pilotonderzoeken, waarbij de inspectie dit onderdeel van de kwaliteitszorg meeneemt in een bredere beoordeling van de sociale kwaliteit van scholen.

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school aan de inspectie toestuurde en die zicht bieden op de ontwikkeling van de school.
- Onderzoek op locatie waarbij de inspectie:
 - dossiers, waaronder handelingsplannen en ontwikkelingsperspectieven, bestudeerde en beoordeelde;
 - gesprekken voerde met de directie, leraren en de commissie voor de begeleiding;
 - de onderwijspraktijk observeerde in zes groepen.

Aan het eind van het onderzoek besprak de inspectie haar bevindingen met het bevoegd gezag en de directie.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie de tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement.

2 BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren zij bij dit onderzoek heeft betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige Waarderingskader speciaal onderwijs 2012. De bevindingen staan weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de school de desbetreffende indicator heeft gerealiseerd.

De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

De normindicatoren zijn gemarkeerd met een asterisk (*).

Kwaliteitsaspect 1 De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		1	2	3	4	5
1.1	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor leerresultaten.					•
1.2	Aan het eind van de schoolperiode bereiken de leerlingen een eindniveau dat voldoet aan de landelijke standaarden voor sociale opbrengsten.					•
1.3	De gerealiseerde uitstroombestemmingen van de leerlingen liggen ten minste op het niveau van de landelijke standaarden voor opbrengsten.					•
1.4	De school voldoet aan de landelijke standaard voor bestendinging.					•

Kwaliteitsaspect 2 De school begeleidt de leerlingen aan de hand van hun ontwikkelingsperspectief, zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen.		1	2	3	4
2.1*	De school stelt bij plaatsing voor iedere leerling binnen zes weken een ontwikkelingsperspectief vast.			•	

Kwaliteitsaspect 2 De school begeleidt de leerlingen aan de hand van hun ontwikkelingsperspectief, zodat zij zich naar hun mogelijkheden ontwikkelen.		1	2	3	4
2.2*	De school gebruikt een samenhangend systeem van (waar mogelijk genormeerde) instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.		•		
2.3*	De school stelt vast of de leerlingen zich ontwikkelen conform het ontwikkelingsperspectief en maakt naar aanleiding hiervan beredeneerde keuzes.		•		
2.4*	De school voert het onderwijs en de ondersteuning planmatig uit.			•	
2.5	De school kent structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingenniveau haar eigen kerntaak overschrijden.			•	

Kwaliteitsaspect 3 De aangeboden leerstofinhouden bereiden de leerlingen voor op vervolgonderwijs en samenleving.		1	2	3	4
3.1*	Bij de aangeboden leerinhouden op het gebied van Nederlandse taal en rekenen/wiskunde biedt de school de kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
3.2	Bij de aangeboden leerinhouden op de leergebied overstijgende vormingsgebieden biedt de school de kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
3.3*	Het leerstofaanbod van de leerroute sluit aan op de uitstroombestemming.			•	
3.4	De leerinhouden voorzien in een doorgaande lijn.			•	

Kwaliteitsaspect 4 De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.		1	2	3	4
4.1	De school maakt per leerroute een beredeneerde keuze voor de inzet van de beschikbare onderwijstijd.			•	
4.2*	De leraren zetten de geplande onderwijstijd doelgericht in.		•		
4.3	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

Kwaliteitsaspect 5 Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.		1	2	3	4
5.1	De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•	
5.2*	De school heeft een veilige leer- en werksituatie voor zowel de leerlingen als het personeel.			•	

Kwaliteitsaspect 5 Het schoolklimaat wordt gekenmerkt door veiligheid en respectvolle omgangsvormen.		1	2	3	4
5.3	De leerlingen gaan op een respectvolle manier met elkaar en anderen om.			•	
5.4	De leraren gaan op een respectvolle manier om met de leerlingen.			•	
5.5	De inrichting van het gebouw en de lesruimten getuigen van een veilige en inspirerende leer- en werkomgeving.			•	

Kwaliteitsaspect 6 De leraren leggen duidelijk uit, organiseren de onderwijsactiviteiten efficiënt en houden de leerlingen taakbetrokken.		1	2	3	4
6.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
6.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
6.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Kwaliteitsaspect 7 De leraren stemmen aanbod, instructie, verwerking, onderwijstijd en aanpak af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		1	2	3	4
7.1	De leraren stemmen binnen de leerroute de aangeboden leermiddelen af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			•	
7.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in instructiebehoeften van leerlingen.			•	
7.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op de verschillen in verwerkingsbehoeften van leerlingen.			•	
7.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in behoefte aan leertijd van leerlingen.			•	
7.5*	De leraren stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op (problematisch) gedrag van leerlingen.			•	

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
8.2*	De school evalueert jaarlijks de leerresultaten van de leerlingen.			•	
8.3	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen op de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden.		•		
8.4	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			•	
8.5	De school evalueert regelmatig de onderwijsondersteuning.			•	

Kwaliteitsaspect 8 De school zorgt systematisch en planmatig voor behoud en verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs.		1	2	3	4
8.6	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
8.7	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			•	
8.8	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			•	

E. Naleving wet- en regelgeving		Voldoende	Onvoldoende
N.1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 22).	•	
N.2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WEC, art. 27 en 21).	•	
N.3	De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WEC, art. 11).	•	

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie komt tot de conclusie dat de kwaliteit van het onderwijs op de Herman Broerenschool, afdeling so, van voldoende niveau is. De school voerde een flink aantal verbeterplannen uit op het gebied van het onderwijsleerproces, de leerlingenzorg en ook de kwaliteitszorg. Zo maakte de school de omslag naar het werken met ontwikkelingsperspectieven en voerde onderwijsprofielen in. De resultaten van de leerlingen kunnen nu worden weergegeven op de niveaus van de leerlijnen en vastgelegd in een digitaal leerlingvolgsysteem. De resultaten op de leergebiedoverstijgende vormingsgebieden kan de school nog niet objectief vaststellen met genormeerde instrumenten en daarmee ook niet op schoolniveau evalueren. Ook is de evaluatie van de vorderingen van de leerlingen niet voldoende expliciet en zijn de daarbij gemaakte keuzes voor het vervolgaanbod onvoldoende transparant. In de school heerst een veilig en respectvol leer- en werkklimaat.

De kwaliteit van het onderwijsleerproces is nog in ontwikkeling, maar grotendeels voldoende. Het proces van kwaliteitszorg heeft nu een meer cyclisch karakter dan voorheen en de beleidsplannen vertonen meer samenhang.

De inspectie stelde geen tekortkomingen vast in de naleving van wet- en regelgeving.

Toelichting

Opbrengsten

Bij de toekenning van het toezichtarrangement staan in principe de opbrengsten centraal. Door het ontbreken van een landelijke norm tellen de opbrengsten echter voorlopig niet mee voor de beoordeling.

Leerlingenzorg

De commissie voor de begeleiding (cvb) van de Herman Broerenschool stelt voor elke leerling spoedig na plaatsing het instroomprofiel en een voorlopig uitstroomprofiel op dat is gekoppeld aan de uitstroombestemming. Het uitstroomprofiel geeft het ontwikkelingsperspectief weer voor de meest essentiële ontwikkelingsgebieden. Daarna maakt de leraar een plan van aanpak. De cvb en de leraar bespreken vervolgens de voorstellen met de ouders, in de regel binnen zes weken na plaatsing. Daarmee voldoet de school aan de criteria die de inspectie in schooljaar 2012/2013 stelt aan een ontwikkelingsperspectief.

In de komende jaren komen daar de criteria bij dat scholen voor de verschillende kernvakken in de profielen de eindniveaus vaststellen en koppelen aan de leerroutes. Bij de Herman Broerenschool is daar al voor een groot deel aan voldaan.

De school gebruikt de verschillende documenten nog naast elkaar, maar is op zoek naar een integratie ervan met behoud van de essentiële informatie en optimale notatie.

Enkele malen per jaar bespreken leraren de ontwikkelingen van de leerlingen met de leden van de cvb, waarbij zij de voortgang vergelijken met het profiel van de leerling. In de rapportage en de nieuwe plannen komt deze evaluatie onvoldoende tot zijn recht (indicator 2.3). Het is van belang dat de school helder weergeeft welke factoren hebben bijgedragen aan de resultaten en welke keuze zij op grond daarvan maakt voor het aanbod en de doelen voor de komende planperiode. Momenteel ontbreekt die motivering en staan de doelen globaal beschreven. De toevoeging aan de plannen van enkele pagina's met behaalde en te bereiken doelen op de leerlijnen zorgt ook niet voor meer helderheid over waar de leerling nu staat en of zijn ontwikkeling naar verwachting verloopt.

Voor het vaststellen van de eind- en tussendoelen in ontwikkeling van haar leerlingen gebruikt de Herman Broerenschool voor alle vak- en vormingsgebieden leerlijnen. Sinds kort kunnen de leraren de ontwikkelingen van de leerlingen op de leerlijnen vastleggen in een digitaal leerlingvolgsysteem, dat na enkele notaties door middel van grafische weergaves zicht geeft op die ontwikkeling op leerling-, groeps- en schoolniveau. Daarnaast heeft de school de recent uitgekomen toetsen voor haar eigen doelgroep aangeschaft en nu voor het eerst gebruikt. Daarmee kan ze de ontwikkeling van de leerlingen op de betreffende vaardigheden niet alleen registreren, maar ook objectief meten en vergelijken met een normgroep. Voor het objectief vastleggen van de ontwikkeling op de leergebiedoverstijgende vormingsgebieden zijn nog geen genormeerde instrumenten. De school maakt gebruik van een speciaal voor de doelgroep ontwikkelde methode voor het vergroten van de sociale competentie, die een koppeling biedt aan het leerlingvolgsysteem. De school wil de leerlijn uit de methode nog beter afstemmen op de door de school gekozen profielen, zodat een directe verwijzing mogelijk is tussen de doelen en de handelingsplanning. Daarmee zal zij vooralsnog een voldoende gevuld en samenhangend systeem hebben opzet voor het volgen van de ontwikkeling van de leerlingen in de volle breedte. Op dit moment is indicator 2.2 echter nog onvoldoende.

Onderwijsleerproces

De Herman Broerenschool maakt voor de planning van haar aanbod gebruik van de leerlijnen die passen bij haar doelgroep. Het aanbod op de kernvakken en

voor de ontwikkeling van de sociale competenties wordt daarbij ondersteund door methodes en aanvullende materialen. Zodoende heeft de school voor de leerlingen in elke leerroute een aanbod dat voldoende aansluit op de uitstroombestemming. De school is zich bewust van het belang de onderwijstijd efficiënt te benutten en maakte een afgewogen keuze in de roosters. De leraren organiseren hun lessen over het algemeen dusdanig dat er weinig onderwijstijd verloren gaat. In een enkel geval was de wachttijd voor enkele leerlingen duidelijk te lang. Tijdens de lessen volgen de leraren hun groepsplanning, waarbij zij de leerlingen in groepjes verdelen om ze gescheiden instructie te kunnen geven. Daarbij hanteren zij het directe instructiemodel, maar de inspectie miste in meerdere lessen het benoemen van het lesdoel en het terugkijken met de leerlingen waaraan net gewerkt is en hoe het ging (indicator 4.2). De leerlingen zijn echter redelijk goed betrokken bij de lessen en er heerst een taakgerichte werksfeer. Doordat de leraren hun groep per lesactiviteit hebben ingedeeld in deelgroepen kunnen zij de instructie, de verwerking en ook de onderwijstijd voldoende afstemmen op de verschillen in onderwijsbehoeften van de leerlingen. Door de ondersteuning van klassenassistenten en andere disciplines in de klas creëert de school ook veel individuele ondersteuning. Het klimaat in de school en in de klassen getuigt van veiligheid en een respectvolle omgang van leraren met leerlingen. Ook onderling is de omgang en de verstandhouding goed. Met een periodieke peiling bevraagt de school afwisselend de tevredenheid en de beleving van het leef- en werkklimaat van medewerkers, ouders en leerlingen. De resultaten verwerkt de school in de jaarplanningen.

Kwaliteitszorg

In samenwerking met het bestuur zorgt het managementteam voor een cyclisch systeem waarin het alle lopende en nog aan te passen processen in de school plant en volgt. Ook de leraren zijn nauw betrokken bij de verbeteractiviteiten door hun deelname aan de werkgroepen. De verschillende plannen en procedures vertonen nu meer samenhang, maar door de grote hoeveelheid van het aantal deelprocessen is het overzicht en de samenhang voor de medewerkers niet altijd goed te herkennen.

De school heeft goed zicht op de onderwijsbehoeften van haar leerlingen en hun mogelijke uitstroombestemmingen. Zij volgt en evalueert de leerresultaten niet alleen op individueel niveau maar ook op groeps- en schoolniveau. Daarmee voldoet zij aan de criteria die de inspectie dit schooljaar stelt aan de jaarlijkse evaluatie van de leerresultaten. Nu zij werkt met de leerroutes, het ontwikkelingsperspectief en het nieuwe volgsysteem zal zij ook in staat zijn in de komende jaren aan die criteria te voldoen. De inspectie verwacht dan dat de school de resultaten kan leggen naast de eerder gestelde doelen, analyseert wat

heeft afgedaan of juist bijgedragen aan de resultaten en daaruit haar consequenties trekt voor de verbetering van haar onderwijs.

Op dit moment is een jaarlijkse evaluatie van de resultaten van de leerlingen op de leergebiedoverstijgende ontwikkelingsgebieden niet mogelijk (indicator 8.3). Voor de evaluatie van het onderwijsleerproces maakt het managementteam sinds kort gebruik van vaardigheidsmeters bij lesobservaties. De aanvankelijk meer impliciete kwaliteitsnormen over wat de school verstaat onder goed onderwijs zijn daarin nu meer expliciet. Dat maakt de evaluatie veel concreter en geeft managementteam en leraren goede houvast. De gemaakte afspraken liggen vast in rapportages en protocollen, waaronder een uitgebreide set binnen het veiligheidsbeleid. Deze plannen en protocollen evalueert het team regelmatig en systematisch.

Met ouders en andere belanghebbenden zoekt de school steeds naar nieuwe mogelijkheden om ze bij het onderwijs en de ontwikkelingen op de school te betrekken. In haar jaarverslag, in informatiebijeenkomsten en nieuwsbrieven doet de school verslag van de voortgang van alle belangrijke processen. Ook de wijkbewoners betreft de school regelmatig bij haar activiteiten.

3 TOEZICHTARRANGEMENT

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan de Herman Broerenschool, afdeling speciaal onderwijs, het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek of een vierjaarlijks bezoek.

Naleving

De inspectie heeft geen tekortkomingen vastgesteld in de naleving van wettelijke voorschriften.